

Zpravodaj



Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

5/2024

Začátek bitvy o Karpatsko-dukelský průsmyk

K 80. výročí

Letos si připomínáme osmdesát let od operace, kterou známe jako bitvu o Karpatsko-dukelský průsmyk. V článku jsem se zaměřila na její začátek, přesně na události dnů 8. září až 28. října 1944.

Koncem léta roku 1944 postupovala Rudá armáda nížinami východního Maďarska natolik úspěšně, že byl původně připravovaný útok ze severu přes Poloninské Karpaty směrem na Slovensko odložen a posléze zcela odvolán. Do toho však vypuklo na Slovensku povstání, a tak Moskva rozhodla, že 38. armáda ukrajinského frontu, do kterého byl začleněn i 1. čs. armádní sbor, se co nejrychleji probije na pomoc povstalcům. Příprava operace byla uspěchaná, hlavní útok měl vést ve směru Dukla – Dukelský průsmyk – Prešov a na její přípravu přitom byly pouhé čtyři dny. Ani průzkum nebyl dostatečný. Chyběly informace o protivníkovi na karpatských svazích. Dne 8. září 1944 začala operace mohutnou raketovou, dělostřeleckou a minometnou

přípravou, po které vyrazila vojska 38. armády se značnou podporou letectva do útoku. Jenže Němci v té době už o útoku věděli, což účinek palby v podstatě anulovalo. Projektily dopadaly převážně do prázdného prostoru, protože německé jednotky se už stáhly do druhého obranného pásma. Spojenecká vojska úspěšně překonala první vyklizené pásmo německé obrany, přičemž nebyla schopna dobýt Krosno za pochodu, ale byla nucena ho obejít. Vojenské jednotky hned ze začátku utrhly těžké ztráty, ukázalo se, že překonat úpornou německou obranu hlubokou až padesát kilometrů bude velice složité. Nepřítel nejenže držel své pozice na dříve vybudované obranné linii v hloubce šest až dvanáct kilometrů, ale přisunoval další posily: dvě tankové a dvě pěší divize, což sovětské zpravodajské orgány bohužel nezachytily. Maršál Koněv nařídil nasadit ráno 9. září 1944 druhý sled 38. armády včetně 1. čs. armádního sboru, který se do výchozích postavení u obcí Bóbrka, Machnowka a Wrocanka přesouval v noci. Dvě československé



POZVÁNKA

VALNÁ HROMADA SČVP

**KDY: 16. 11. 2024
v 10 hodin**

**KDE: Hotel Koliba
Českolipská 2100
Litoměřice**

**Delegáti
valné hromady
dostanou
pozvánky.**



Z regionů ...

Upozornění pro členy regionu Šumperk

Vzhledem k přetrvávající nevyjasněné situaci kolem členských příspěvků regionu Šumperk za roky 2023 a 2024 umožňujeme členům uhradit členský příspěvek na rok 2025 na sběrný účet u ČSOB č. 675836463/0300 do 31. 12. 2024.

Nezapomeňte uvést své příjmení a jméno. Členský příspěvek je 300 Kč, částka nad 300 Kč bude evidovaná jako dar na tisk s otisknutím poděkování ve Zpravodaji. Za předsednictvo Ing. Jan Pavlica.

Pozvánka pro region Praha

Příští setkání regionu se koná 27. listopadu 2024 a další 29. ledna 2025. Tradičně v Hotelu Legie na I. P. Pavlova od 13 hodin. Za region Jiřina Kolářová a Marie Nečasová.

Přednáška R. Štéra v Podbořanech

Dne 17. října od 17 hodin proběhne v sále v Muzeu Podbořany přednáška s názvem Osudy volyňských vojáků. Přednášet bude Bc. Roman Štér a akce se koná u příležitosti 80. výročí Karpatsko-dukelské operace. Prezentovány budou i osudy veteránů, kteří se usadili na Podbořansku a v okolí. Všichni jsou srdečně zváni. Přednášku pořádá Infocentrum Podbořany a je zdarma.



Vychází desková hra o legionářích

V pondělí 23. září byla v Muzeu československých legií pokřtěna nová česká desková hra „Legie: Sibiřská cesta“. Ta zaujme nejenom netradičním tématem inspirovaným zásadní kapitolou československé historie, ale i tím, že prostředky na její vznik vybrali tvůrci od více jak 500 přispěvatelů na platformě HitHit. Podobizny některých z nich se dokonce objevují přímo ve hře.

Od úspěšné kampaně, v níž se tvůrcům podařilo získat bezmála 800 tisíc korun, do vydání hry uplynulo bezmála tři a půl roku. „Potvrdila se známá pravda, že vývoj velké deskové hry není vůbec jednoduchá záležitost,“ říká k tomu hlavní postava autorského týmu David František Wagner ze spolku Rolling. „Věřím ale, že to čekání za to stálo, a zároveň doufám, že se nám tímto způsobem podaří fascinující historii legií přiblížit co největšímu počtu lidí.“

S vydáním autorům pomohl jeden z největších tuzemských deskoherních hráčů, společnost Albi. „Když jsme Legie viděli na Hithitu, okamžitě nás to zaujalo a oslovili jsme tvůrce s tím, že bychom se rádi do projektu zapojili,“ uvádí David Rozsival z herního oddělení Albi. „Navíc z kampaně bylo znát, že o to téma je velký zájem a věříme, že se nám se hrou podaří oslovit i zahraniční hráče.“

Legie: Sibiřská cesta je hrou pro dva až čtyři hráče od 12 let. „Do hry se nám podařilo zakomponovat poměrně unikátní systém, kdy hráči de facto vyrábí svoje karty za pochodu, a s jeho pomocí ukázat, jaké měla válka na její aktéry dopady,“ přibližuje vedoucí vývoje Michal Šmíd. „I když je pro nás samozřejmě primární hráčský zážitek, snažili jsme se zároveň o co největší spojení s tématem a myslím, že to je na hře vidět,“ doplňuje Wagner.

Na přípravě hry také spolupracovali členové Československé obce legionářské, tedy nejstarší veteránské organizace u nás, kterou založili samotní legionáři v roce 1921. Přestože byla činnost legionářské obce přerušena nejprve nacisty a později komunisty, její členové dodnes uchovávají odkaz zakladatelů našeho státu. „Zanedlouho uplyne sto let od doby, kdy vznikla první desková hra na téma našich legií. Jsme rádi, že se po takové době díky usilovné práci našich partnerů podaří hru dostat opět k široké veřejnosti,“ říká Jiří Charfreitag, vedoucí Muzea čs. legií a projektu Legiovlak.

Již nyní je desková hra „Legie: Sibiřská cesta“ k prodeji v síti obchodů Albi a na e-shopu. Od října bude k prodeji také v Muzeu československých legií a na Legiovlaku.

Zdroj: www.csol.cz



brigády tak bez velkého odporu prošly prvním pásmem až do obce Wrocanka. Velení se domnívalo, že postupují územím, které už před nimi obsadila Rudá armáda. Právě zde se však na karpatském hřebenu dostala 1. a 3. brigáda naprosto nečekaně do kontaktu se silným uskupením nepřítele. Ten měl v předem vybudovaných pozicích československé vojáky dole pod sebou jako na střelnici. Ti poté, co byli zasaženi dělostřeleckou a minometnou palbou, museli čelit výpadu německé pěchoty. Výsledkem byla ztráta více než šesti set mužů a útěk některých méně zkušených vojáků. Vznikla panika, nováčci odhazovali zbraně a tlumoky, aby mohli co nejrychleji utíkat, a velitelé museli prchající vojáky zastavovat střelbou. Po německém útoku zůstala 1. brigáda oslabena a 3. brigáda přestala prakticky existovat. Velitel 1. čs. armádního sboru generál Jan Kratochvíl byl maršálem Koněvem již druhý den operace odvolán a na jeho místo byl jmenován generál Ludvík Svoboda. Čs. exilová vláda tento zásah do jejich pravomocí akceptovala. I přes uspěchanou přípravu operace sovětské a československé síly za těžkých ztrát postupovaly. Do historie se nesmazatelně zapsala místa jako Kóta 534, Hyrowa hora nebo na slovenské straně Údolí smrti. Dne 6. října 1944 překročily jednotky 1. čs. armádního sboru československou hranici, ovládly Dukelský průsmyk a jako první obec osvobodily Vyšný Komárnik. Vojska pokračovala v útoku a během dvou týdnů postoupila o dalších patnáct až dvacet kilometrů na západ a jihozápad od průsmyku. Také na slovenské straně čekaly naše jednotky další bezejmenné kóty a opevněná postavení. Přestože útok na Dukle vázal značné německé síly, bylo koncem října Slovenské národní povstání poraženo a nebylo nutné trvat na neustálém pokračování v postupu na Slovensko. Dne 28. října 1944 přešla československá a sovětská vojska účastníci se Karpatsko-dukelské operace dočasně do obrany. Začala se však naplňovat touha tisíců československých vojáků, a to bojovat za svobodu své vlasti přímo na půdě Československa.

Vzpomínka na padlé strýce

Vzpomínka je věnována uctění památky všech padlých volyňských Čechů v Karpatech, jmenovitě mým strýcům, bratrům mého otce Vladimíra Synka z Novin Českých na Volyni, kteří zemřeli v prvních dnech Karpatsko-dukelské operace. Otec na rozdíl od nich Duklu přežil. Dovolím si připomenout jejich jména u příležitosti výročí osmdesáti let od jejich úmrtí: Antonín Synek narozený roku 1921, 23 let, svobodný, 1. pěší brigáda samopalníků, padl v boji 9. září 1944 Machnowka, válečný hrob Slovensko, Dukelský průsmyk, Dukelský památník, Josef Synek narozený roku 1913, 31 let, ženatý, jedna dcera, 3. pěší brigáda, nezvěstný v boji 13. září 1944, válečný hrob Polsko, Dukla, Válečný hřbitov, a Václav Synek narozený roku 1925, 19 let, svobodný, 1. pěší brigáda samopalníků, nezvěstný v boji 9. září 1944 Machnowka, válečný hrob Polsko, Dukla, Válečný hřbitov. Čest jejich památce!

Text: M. Čonková, zdroj: Wikipedie, VHÚ Praha, MO Praha – Evidence válečných hrobů, foto-titul: VHÚSK; D. Martinková

Dukelský památník se jménem Antonína Synka.



Hroby padlých hrdinů K 80. výročí

Pro náš 1. československý armádní sbor začala Karpatsko-dukelská operace 9. září zasazením do přední linie z druhého sledu. Jen v průběhu tohoto jediného evidujeme 41 padlých, zejména Volyňáků, kteří byli zabiti v rámci německého dělostřeleckého přepadu při přesunu do východiště k útoku. A to zřejmě není konečné číslo. Podle některých údajů se celkové ztráty (padlí, ranění a nezvěstní) v tento den vyšplhaly až k šesti stovkám.

Přestože Karpatsko-dukelská operace byla výkladní skříní bojových tradic Československé lidové armády a nerozborného přátelství se Sovětským svazem, žádné relevantní badatelské studie, které by se zabývaly posledním místem odpočinku stovek našich padlých, nevznikly.

Na polské straně bylo nejvíce padlých a zemřelých československých vojáků pohřbeno na vojenském hřbitově ve městě Dukla. Podle polských údajů jich tam mělo být v naší československé části hromadných a jednotlivých hrobech pohřbeno celkem 221. Hroby byly označeny malým náhrobkem s československým státním znakem bez uvedení jmen.

Ostatky čs. vojáků sem měly být svezeny ze všech míst na polské straně Dukelského průsmyku, kde byly v průběhu operace a po ní pohřbívány. V druhé části hřbitova byly uloženy ostatky sovětských vojáků.

Zmazení jazyků na hrobech

V roce 2016 předsedkyně Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel Dagmar Martinková upozornila Odbor pro válečné veterány MO ČR, že na hrobech s československým státním znakem byly nově umístěny desky se jmény sovětských vojáků. Zjistili jsme, že o těchto podivných úpravách nebyl informován nikdo v České ani Slovenské republice, ba dokonce ani samotný starosta Dukly (alespoň to tvrdil). Na náš nátlak byly sovětské desky z československých hrobů odstraněny a se slovenskými partnery došlo k dohodě, že ve spolupráci s polskou stranou zajistí rekonstrukci československé části hřbitova. „Rekonstrukce“ dopadla tak, že se na nových náhrobních deskách objevilo pouze 11 značně zkomolených jmen čs. vojáků. Zkomolené byly i další nápisy v česko-slovenském jazyce.

Například na hromadném hrobu č. 15 se objevila jména DOLEŽAK ANTON, JESINEK WIACZESLAW a PRAUDA VITEZEL PODHAJSKY. Správně by mělo být Antonín Doležal, Václav Jesínek a Jan Podhájský. Podařilo se nám získat od polských partnerů hřbitovní knihu, kde byl opravdu Jan Podhájský uveden jako Prauda Vítězel Podhájský Jan.

Tak se nám stalo, že staré husitské heslo „Pravda vítězí“ bylo na Dukle pohřbeno společně s štkpt. Podhájským. Jan Podhájský padl na Hyrowě hoře 20. září 1944. Jako Jan Půlpytel se narodil v roce 1900 v Okrouhlé Radouni u Jindřichova Hradce. Již v listopadu 1918, bezprostředně po návratu z italské fronty, kde sloužil v řadách brněnského 8. pěšího pluku, se přihlásil jako dobrovolník do vznikající československé armády. Účastnil se pak zajišťování hranic na jižní Moravě a bojů proti maďarským bolševikům na Slovensku. Po německé okupaci v březnu 1939 se zapojil do brněnské skupiny Obrany národa, ale už na konci června odešel přes Slovensko do Malých Bronowic u Krakova, kde vstoupil do vznikající československé zahraniční vojenské skupiny a začal používat příjmení Podhájský. Po přepadení Polska Sovětským svazem byl spolu s ostatními příslušníky Československé legie sovětskými vojáky internován.

V březnu 1941 se štkpt. Podhájský přes Moskvu a Oděsu dostal k nově se formujícím čs. jednotkám do Palestiny. V rámci 11. čs. praporu Východního se podílel na ochraně důležitého přístavního města Alexandrie nebo na střezení zajateckých táborů s německými a italskými vojáky. Na podzim roku 1941 velel rotě při obraně Tobruku.

V létě roku 1943 se štkpt. Podhájský vrátil do Sovětského svazu. Jako zástupce velitele pěšího praporu 3. pěší brigády se zúčastnil bojů o Dukelský průsmyk, kde se mu stalo osudným právě dobývání Hyrowy hory. Původně byl brigádním rozkazem v listopadu 1944 prohlášen za nezvěstného.

Požádali jsme polské úřady o zastavení rekonstrukčních prací a pokusili se pátrat v českých, slovenských i polských archivech. Ovšem všude jsme se setkali s negativní odezvou. Nikde se archiválie vztahující se k pohřbeným čs. vojákům ve městě Dukla nepodařilo nalézt... Porovnáním polské hřbitovní knihy s českou evidencí bylo možné správně identifikovat pouze 15 jmen tam pohřbených vojáků.

Nicméně jsme se nevzdali a již druhým rokem se snažíme z archivních materiálů a dalších relevantních zdrojů vygenerovat jména čs. vojáků, kteří mohli být na dukelském hřbitově pohřbeni a nejsou nikde na polské nebo slovenské straně Karpat připomenuti. V současnosti v Centrální evidenci válečných hrobů MO ČR evidujeme na polské straně Dukelského průsmyku přes 840 padlých, zemřelých a nezvěstných československých vojáků. Z toho asi 660 zatím pouze virtuálně. Předpokládáme, že k jejich uctění vybudujeme v sousedství hřbitova v Dukle pietní místo, jehož návrh vypracoval architekt Kryštof Jansa. Vojáci 1. československého armádního sboru se v rámci Karpatsko-dukelské operace na území Československa probojovali 6. října 1944. Po téměř měsíc trvajících urputných bojích. Na polské straně karpatských hřebenů za sebou zanechali již zmíněných 840 padlých,

Památník je na spirituální úrovni řešen jako vztah lidské duše a přírodní řádu. Kompozice památníku je tvořena dvěma objekty.

Objekt perforovaného ocelového válce se jmény padlých představuje kolektivní lidskou duši / paměť / vědomí a prvek stromu zastupuje přirozený přírodní řád. Tyto dvě části jsou ve vzájemném souladu a rovnováze. K objektu lidské duše (válci) směřuje cesta. Strom je naopak uprostřed volné travnaté plochy.

Válec je navržen z ocelového plechu s antikorozní úpravou tl. 1,5 mm. Jména padlých jsou do stěny vyřezány. Jména jsou orientována pro četbu zevnitř válce a skrz ně dovnitř proudí sluneční světlo. Sluneční paprsek je odpradáva vnímán jako symbol duchovní čistoty, nezlétného pojetí konceptu duše, případně v křesťanském pojetí jako dotyk Boží. Při pohledu vzhůru návštěvník vnímá pouze čistou a ničím nerušenou oblohu. Strom je doplněn o lavičku.



Desky se jmény sovětských vojáků.



Náhrobní desky se zkomolenými jmény čs. vojáků.



Pomník generála Jaroslava Vedrala - Sázavského.

zemřelých a nezvěstných svých spolubojovníků. Ale ani 6. říjen se neobešel bez obětí. V tento den Odbor pro válečné veterány a válečné hroby MO ČR eviduje téměř dvacet padlých čs. vojáků. Mezi nimi i jediného čs. generála, který padl v boji – brigádního generála Jaroslava Vedrala-Sázavského.

Poslední místo generála Jaroslava Vedrala - Sázavského

Narodil se v Mělníku nad Sázavou v listopadu 1895. S rakousko-uherskou armádou se probojoval až k ukrajinskému Dněstru, kde v září 1915 padl do ruského zajetí. Vstoupil do čs. legií a s čs. střeleckou brigádou se na počátku července 1917 zúčastnil bitvy u Zborova i dalších bojů tentokrát už proti bolševikům na Volze, Urale i Sibíři. V hodnosti kapitána se vrátil do Československa. V letech 1922–24 absolvoval válečnou školu v Praze. V československé armádě působil v různých štábních, velitelských i pedagogických funkcích. Mobilizace v roce 1938 se zúčastnil jako náčelník štábu armádního sboru v hodnosti plukovník. Po okupaci se zapojil do činnosti odbojové organizace Obrana národa. Na počátku roku 1940 odešel i s rodinou přes Budapešť a Bělehrad do Francie, kde během ústupových bojů osvědčil své velitelské schopnosti. V zahraničí začal používat krycí jméno Sázavský. Po pádu Francie se evakuoval do Velké Británie, kde působil na exilovém ministerstvu národní obrany. V srpnu 1944 na vlastní žádost odejel bojovat na východní frontu do Sovětského svazu. Od září 1944 zastával funkci velitele 1. čs. samostatné brigády v hodnosti brigádního generála. Jak už bylo řečeno, 6. října, těsně za československou hranicí, jeho vozidlo najelo na minu a při jejím výbuchu generál zahynul on i celá osádka jeho vozidla. Je pravdou, že v okolí státní hranice Němci vybudovali četné minové zátarasy s využitím nesystematických nástrah a léček. Cesta na Vyšný Komárník, po které jel generál Sázavský, však byla několikrát prověřena a před ním tudy projela početná kolona aut i část dělostřelectva. Výbuch se dá vysvětlit tak, že protitankové miny byly uloženy ve větší hloubce, přičemž na rozněcovač vrchní miny byl postaven dřevěný kůl, zasahující až k povrchu silnice. K výbuchu došlo zřejmě pak tím, že vozidlo najelo přímo na tento kůl. Na místě, kde generál zahynul, byl vybudován pomník. Pohřben byl o čtyři sta metrů níž na pohřebišti u Dukelského památníku. V roce 1945 byl povýšen in memoriam do hodnosti divizního generála. Na slovenské straně hranice do zahájení západokarpatské operace v polovině ledna 1945, kdy byl armádní sbor plně konsolidován a připraven k dalším osvobozovacím bojům na slovenském území, padlo více než 1500 vojáků.

Text a foto: Pavel Filípek, Odbor pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany ČR



Hrob generála J. V. Sázavského u obce Vyšný Komárník.



Generál Jaroslav Vedral-Sázavský. Zahynul ve věku 48 let.



Fotografie ze hřbitova ve městě Dukla.



Putování po stopách Karpatsko-dukelské operace

Reportáž ze zájezdu

Ve dnech 6. - 8. 9. 2024 se uskutečnil zájezd na Duklu. Nástupní místa Nový Jičín, Olomouc, Hranice na Moravě a pak směr Slovensko. Už během cesty autobusem jsme zhlédli film z bojů o Dukelský průsmyk, abychom si přiblížili atmosféru té doby. Sešla se skvělá parta lidí, měli jsme výborného řidiče autobusu, krásné ubytování v novém hotelu Ondava ve Stropkově, ale nejúžasnější ze všeho byl náš průvodce, PaedDr. Jozef Rodák. Historik, dlouholetý ředitel Vojenského historického muzea ve Svidniku, kde naše cesta historií začala už v pátek odpoledne setkáním s ním. Pan Rodák žije v tomto kraji od narození, o historii se zajímá od dětství, osobně se setkával s účastníky bojů o Dukelský průsmyk, spolupracoval s Volyňáky a má k nim velice vřelý vztah. S účastníky těchto bojů dlouhá léta spolupracoval a získal od nich mnoho originálního dokumentačního materiálu i mnoho písemných vzpomínek a osobních zpovědí. V době své výzkumné činnosti v Praze v 60. a 70. letech navštívil popřední velitele 1. čsl. armádního sboru, gen. K. Klapálka - velitele 3. čsl. brigády v KDO, gen. L. Svobodu – velitele 1. čsl. armádního sboru (v té době působil na VHÚ), nejbližší příbuzné po gen. R. Tesaříkovi, gen. V. Jankovi, gen. B. Lomském, gen. F. Procházce, od kterých získal mnoho osobních památek, které jsou dnes prezentovány v muzeu. Prezentoval nám velké množství zážitků, o které se s ním podělili přímí účastníci bojů, se kterými se znal osobně. Proto bylo jeho vyprávění tak zajímavé, autentické, prostě dokonalé. Povídal nejen o zážitcích ze setkání s pamětníky bojů, s Ludvíkem Svobodou, ale podělil se i o osobní zážitky malého chlapce z let po válce (narodil se v roce 1943). Věk účastníků našeho zájezdu byl v rozmezí od 12 do 87 let, tedy 4 generace, a všichni jsme pozorně poslouchali vyprávění pana Rodáka. Provedl nás historií této pohnuté doby a pomohl nám nahlédnout do období krutých bojů na místech Machnowka, Wrocanka, kóta 534, Údolí smrti a dalších. Navštívili jsme i soukromý skanzen v Zydranově. V sobotu navečer jsme v tomto dni poslední pietou u sochy Ludvíka Svobody ve Svidniku (je to jediná jeho socha na území Československa) zakončili náročné, ale velmi obohacující putování. Někteří zájemci si zakoupili knihy pana Rodáka o Dukle a při loučení si do nich od něj nechali napsat věnování. Tímto jsme se s naším průvodcem po společně stráveném úžasném a náročném dni plném dojmů a poznání rozloučili. V neděli jsme se na zpáteční cestě zastavili v Areálu piety na kótě 748 Háj, který je vybudován v krásném prostředí nad Liptovským Mikulášem. Toto místo se silnou atmosférou je důstojným místem odpočinku 1361 příslušníků 1. čsl. armádního sboru. Myslím, že se naše putování vydařilo. Jednotlivá zastavení byla velice emotivní a dojemná. Během krátkých piet jsme položili věneček, pomodlili jsme se a s dojetím zazpívali československou hymnu. Velká slova nebyla potřebná. Všichni v dnešní době cítíme, jak důležité je porozumění mezi lidmi, tolerance a mír. Není to prázdné slovo a na závěr ještě citát Ludvíka Svobody vytesaný v Údolí smrti: „Válka je ta nejstrašnější věc, kterou mohlo lidstvo vymyslet.“

Text: Dagmar Dohnálková

Fotografie: Stanislav Sabol, Jana Vacátková, Stanislav Procházka, Dagmar Dohnálková



Dukla – po stopách bojů volyňských předků

Reportáž ze zájezdu

Letos uběhlo 80 let od zahájení Karpatsko-dukelské operace a k tomuto výročí olomoucký region SČVP uspořádal zájezd. Celkem tedy vyrazily dva zájezdové autobusy, jeden ze Šumperka a jeden z Olomouce.

Zájezdu na Duklu jsem se zúčastnila i proto, že můj dědeček Josef Hrdina (*1907 Semiduby – Západní Volyň) bojoval ve Svobodově armádě. Jezdil s koňmi – zásoboval vojáky na frontě nebo odvážel raněné. Sám byl zraněn nedaleko Krosna. Po léčení v místní nemocnici se vrátil zpět na frontu.

Autobus vyjížděl ze Žatce se zastávkou v Praze a v Olomouci – účastníci se členové z různých regionů republiky. První večer jsme se ubytovali v Bzenci a sešli jsme se na degustaci vín a prohlídce vinných sklepů. Měli jsme tak možnost popovídat si a více se poznat. Příjemný večer byl zakončený zpěvem za doprovodu foukací harmoniky.

Ráno jsme pokračovali na Slovensko do Svidníku. Zde jsme položili květinu u sochy generála Ludvíka Svobody a vzdali mu čest zpěvem československé státní hymny. Po ubytování jsme si individuálně prohlédli večerní Svidník. Prošli jsme např. vnější expozici vojenské těžké techniky místního Vojenského muzea a poklonili se památce padlých u nedalekého památníku vojenského hřbitova.

Další den byl cestou po stopách bojů Karpatsko-dukelské operace. V autobusu nás Miloslav Košťál seznamoval s historií - jak byla plánována Karpatsko-dukelská operace, jak začala v Krosně a že hned zde došlo k první z chyb sovětského vrchního velení, které způsobily velké ztráty na životech a pomalejší postup bojů. Mezitím jsme dojeli k naší první zastávce u Machnowky a Wrocanky. U pomníku jsme se dověděli více o boji, který zde proběhl, když Němci překvapili naše vojáky díky chybným informacím sovětských průzkumníků a mlže. Po té jsme pokračovali ke hřbitovu na Dukle, kde někteří z účastníků zapálili svíčky svým statečným předkům, kteří sem byli převezeni z hromadných hrobů na místech bojových akcí a uloženi do skupinových hrobů označených čísly. Zaujalo mě, že jejich seznamy lze najít na místním úřadě.

Hřbitov na Dukle.



místním úřadě. Během přejezdu na následující zastávku pod vrchem označeným jako kóta 534 nám Miloslav Košťál povídal o dalším průběhu operace a jak vojáci zmíněnou kótu dobývali na třikrát. Zde nás čekala nejnáročnější část našeho putování – pěší výstup na vrcholek. Představovali jsme si, jak naši vojáci v „plné polní“ postupovali vpřed, když tuhé boje byly ztížené ještě nepřízní počasí. Od památníku na vrcholu kóty 534 bylo vidět i další místo bojů - Hyrowa hora. Hrdinství předků jsme opět uctili zpěvem československé hymny.

Následovala prohlídka Dukelského průsmyku. Zastavili jsme se u hraničního sloupu, pomníku ženistů a u pomníku generála Vedrala-Sázavského, jehož vůz najel na minu nedaleko za hranici. Jména dalších padlých jsme našli a uctili vzpomínkou na nedalekém hřbitově. Zde je obětem věnovaný velký pomník s obnovenou sochou československého vojáka. Posledním zastavením naší cesty bylo „Údolí smrti“ v obci Kapišová, kde boje připomínají tanky rozestet v krajině.

Po návštěvě stěžejních míst bojů a po vyslechnutí výkladu jejich průběhu ve všech souvislostech si dokážu lépe představit, co můj děda a jeho spolubojovníci za války prožívali. Karpatsko-dukelská operace se oproti plánu protáhla a stála mnoho (nejenom volyňských) životů.

Poděkování patří Miroslavu Neradovi za to, že zájezd perfektně zorganizoval, a Miloslavu Košťálovi za srozumitelný historický výklad, který obsahoval řadu nových a dosud nepublikovaných informací a vzpomínek pamětníků. K jeho výkladu se svými vzpomínkami spontánně připojovali další účastníci zájezdu, který proběhl v přátelské atmosféře a přispěl ke stmelování „volyňáků“.

Text a foto: Eva Krausová

Momentka z vinného sklípku.



Kóta 534

Vzpomínka k 80. výročí

Proběhlo 80. výročí zahájení bojů karpatsko-dukelské operace. Můj děda Antonín Matys byl přímým účastníkem těchto bojů.

Dne 13. 9. 1944 byl velmi těžce raněn na pověstné krvavé kótě 534 severozápadně od polského města Dukla. Bojoval pod velením „nesmrtelného“, tehdy podporučíka, Arnošta Steinera. Děda před námi o válce velmi málo mluvil a když mluvil, tak jen pokud přišel na návštěvu spolubojovník pan Sítař nebo pan Pešek. Když přišli, říkala vždycky babička: „Už zase bojují, běžte děti ven.“ Proto jsme se letos v létě rozhodli, že navštívíme město Svidník na východním Slovensku.

Nebudu se rozepisovat o historii tohoto města a přilehlých Karpat, protože si myslím, že Volyňáci ji povětšinou znají. Jsem ráda, že město Svidník a slovenská armáda se dobře starají o svou nejen vojenskou historii. Od pana Báči jsem dostala kontakt na pana PaedDr. Jozefa Rodáka, který byl dlouhá léta ředitelem Vojenského historického muzea. Setkání s ním bylo pro mě velikým zážitkem. Jeho povídání o A. Steinerovi, se kterým se osobně znal, bylo velice zajímavé. Pomohl mi rozluštit pro mě nečitelné písemnosti, které mám po dědovi a jsou psány azbukou. Dozvěděla jsem se



například, že děda dostával 78 rublů invalidní důchod, měl na to speciální kartičku. To nevěděla ani moje mamka - jeho dcera - a říkala, že o tom ani nikdy nemluvila moje babička, jeho manželka. Dále mi pan Rodák doporučil návštěvu muzea ve městě Dukla v Polsku, kde je velice zajímavě a podrobně popsána Karpatsko-dukelská operace, jak jsem se mohla sama přesvědčit. A zde se také nedaleko nachází vojenský hřbitov z 1. a 2. sv. války. Kde jsou pohřbeni čeští, polští a sovětsí vojáci z těžkých bojů o Dukelský průsmyk z roku 1944. Pan Rodák mi sdělil zajímavosti o pověstné kótě 534. Kótu 534 se nám podařilo po delším hledání najít. Však jsem první z rodiny, kdo tato místa po 80. letech navštívil. Děda sem na Duklu na žádné výročí nechtěl, ač jako bojovník a držitel Československého válečného kříže z roku 1939 byl určitě zván. Po uklizení okolí památníku a mnou svedeného boje, se zmijí zde ve vyviklaných kamenech památníku žijící, se mi podařilo umístit květiny s trikolorou. Náležitě hrdá na svého dědu a ostatní bojovníky jsem se kochala nádhernou krajinou Karpat a myslela na všechny ty, kteří bojovali v těžkých podmínkách od září 1944 v těchto kopcích. Pro ně to bohužel nádherný výhled nebyl. Ve městě Svidník jsme si prohlédli nadživotní sochu arm. generála Ludvíka Svobody, Vojenské historické muzeum a park bojové techniky. Dále od města směrem k hranicím, památník tankistů u obce Kapišová, bunkry 3. štábu 1. československé armády, Údolí smrti a jeho zajímavou rozhlednu, památník Československého armádního sboru na Dukle a vyhlídkovou věž na Dukle, kde je velice zajímavá expozice z 1. a 2. sv. války. Dále milník „Volanie“ a pomník „ruce ženistů“ 1. čs. armádního sboru. A v neposlední řadě i pomník - puklé srdce, na památku úmrtí generála Jaroslava Vedřala-Sázavského. Je smutným faktem, že i dnes zde můžete přijít k úhoně, a to pod koly nespočetných kamionů, které zde projíždějí velikou rychlostí. Abych nezačala svoje letní navštívení Dukelského průsmyku a okolí chmurně. Všude jsme se setkali s ochotou, vstřícností a ve Svidnickém infocentru i s milou průvodkyní, která nás doprovodila po místních památkách. Což v dnešní době není vždy pravidlem.

Text a foto: Radka Vetýšková a Ing. Tomáš Stodola



I přes složitou situaci jsme se sešli...

Reportáž ze Suchdola



Týden před naším tradičním setkáním Volyňáků, jejich potomků a přátel v Kulturním domě v Suchdole nad Odrou postihla naši republiku ničivá povodeň. Jedním z nejvíce zasažených regionů byl i ten náš, Moravskoslezský. Volali jste a ptali se mě, jestli setkání nezrušíme, ale já jsem se rozhodla i přes všechny komplikace nic nevzdávat. Vše bylo zajištěno, nakoupeno, objednáno, připraveno. Taký mi připadalo škoda se nepotkat. Komplikace s dopravou, špatná situace na Krnovsku, kde žije hodně našich aktivních členů, to vše hrálo proti nám. Ale setkání se uskutečnilo. Sešlo se nás sice jen něco přes 80, ale myslím, že nikdo neodjížděl zklamaný. Přijeli i účastníci zájezdu na Duklu, kteří zjistili, jaká jsou Volyňáci parta a jak je mezi nimi dobře. Přijeli naši přátelé z regionů Olomouc, Mohelnice, Vyškov, Brno, Litoměřice a Praha. Již tradičně se setkání zúčastnili také naši přátelé z Polska. Dokonce přijelo i pár lidí ze zničeného Krnovska.

Setkání zahájila Zdeňka Novotná, která přivítala hosty a seznámila všechny s programem. Vyhlášenou minutou ticha jsme uctili památku našich členů zesnulých v období od posledního setkání. Poté také všechny pozdravila předsedkyně regionu Dagmar Dohnálková. Seznámila přítomné s hospodařením regionu a jeho činností od posledního setkání v září 2023. Jana Hiršová, tajemnice MS regionu, informovala o vývoji členské základny od našeho setkání v roce 2023. K dnešnímu dni má Moravskoslezský region 111 členů a přímo na setkání se nám podařilo získat další čtyři nové členy. Našeho setkání se zúčastnili vedle předsedy Miroslava Srbeckého i místopředsedové Jan Pavlica (předseda regionu Brno) a Marek Loukotka z Prahy.

Dále Mirek Kučera, předseda regionu Litoměřice, Ludmila Bačovská, předsedkyně regionu Mohelnice, a Stanislav Sabol, předseda regionu Vyškov. Ten již tradičně pomáhal s organizací setkání. Nový předseda spolku Miroslav Srbecký a také vedoucí polské delegace pan Woloszyn, předseda družení přátel Lwova a jiho-východního pohraničí (polských Volyňáků) v Hlubčicích pozdravili přítomné krátkými příspěvky. Po celou dobu setkání probíhal prodej knih s volyňskou tematikou a triček se znakem SČVP.

Standa Sabol představil slovem i fotografiemi naše putování po Dukle a Roman Štěr z Národního archivu nám tuto vojenskou operaci přiblížil ještě podrobněji ve své přednášce. Po dobrém obědě začala zábava, zpívání a tanec při skvělé muzice. O přestávce proběhlo losování bohaté tomboly a část výtěžku z ní jsme se po všeobecné dohodě rozhodli věnovat některé z postižených rodin na Krnovsku. Za úkol to dostaly dvě naše přítomné členky, Liduška Čajanová a Alice Janková. Už v pondělí 23. 9. 2024 mi Liduška



Čajanová poslala zprávu o tom, že se připojili další dva dárci a k našim 5.000 Kč přidali 1.000 Kč. Celá tato částka byla předána manželům Stanislavu a Daně (rozené Tomanové) Herblichovým z Krnova. Rodiče obou pocházejí z Volyně. Ti pana Stanislava z Martinovky, maminka byla dcerou Leopolda Bačovského, který zachránil židovské dítě a dostal vyznamenání "Spravedlivý mezi národy". Jeho otec Stanislav Herblich byl jako parašutista poslán za 2. sv. války na Slovensko v době SNP. Pan Stanislav je invalidní důchodce a je málo pohyblivý. Oba manžele finanční dar velmi potěšil a dojal. Jsem moc ráda, že jsme alespoň takto mohli tuto rodinu v jejich těžké situaci podpořit. Liduško a Alici moc děkuji za rychlé a zodpovědné zajištění. Chtěla bych rovněž poděkovat všem, kteří se na přípravě setkání jakkoli podíleli, děvčatům z kuchyně, z bufetu i všem, kteří během setkání pomáhali s obsluhou, tombolou, úklidem, prostě se vším, co přispělo ke zdárnému průběhu akce.

Velice důležitá je pro nás i finanční podpora, kterou nám věnovali: Město Nový Jičín (5.000,- Kč), manželé

Josef a Ludmila Bačovští (3.300,- Kč), Josef Báča (500,- Kč), Lenka Byzovová (200,- Kč), Jarmila Černá (100,- Kč), Antonie Derychová (200,- Kč), Marie Dužíková (300,- Kč), Věra Dvořáčková (200,- Kč), Václav Janko (300,- Kč), Jana Knobová (300,- Kč), Ludmila Kopecká (200,- Kč), Anna Plchová (300,- Kč), Jan Wagner (200,- Kč), Rostislav Zeman (100,- Kč), Václav Zikmund (200,- Kč). Dále jsme na podporu tohoto setkání převedli zůstatek ze zájezdu na Duklu ve výši 11.595,- Kč.

A na závěr ještě jednou děkuji vám všem, kteří jste za námi do Suchdolu letos přijeli. Jsem ráda, že se k nám vracíte, věřím, že je to známka toho, že se vám u nás líbí. Nejmladšímu účastníkovi setkání bylo 12 let. Příští setkání se bude konat v sobotu 4. 10. 2025. K tanci a poslechu nám již znovu zahrají naši kamarádi Karel Gott revival Morava. Pokud jste se letos z jakéhokoli důvodu do Suchdolu nedostali, přijďte příště, už teď se na vás moc těšíme.

Tato akce byla spolufinancována z rozpočtu města Nový Jičín. Děkujeme.

Dagmar Dohnálková, předsedkyně MS regionu

Foto: Stanislav Sabol, Tomáš Dohnálek, Jana Dilová

Kristina Štechová (8. 11. 1931 – 3. 9. 2024)

Medailonek



Ve věku nedožitých 93 let odešla naše maminka paní Kristina Štechová, za svobodna Janková, z Podbořan. Narodila se a až do roku 1947 žila v Martinovce nedaleko Rovna (Rivne). Vlastně to byla spíše samota u cesty mezi Martinovkou a Novosilkami (Novošulkami).



Rodiče Arnošt Janko a Kristina Janková, roz. Báčová, hospodařili s kouskem pole, malým sadem a drobnou chmelnicí. Nikdy moc nevyprávěla detaily ze svého života na Volyni.

Ale z toho mála bylo jasné, že zažila krásné chvíle dětství a mládí. Ale také chvíle drsné. Mezi ty krásné patřily vzpomínky na rovinatou krajinu a na úrodnou zem. Jak v obdivné nadsázce říkala: „Tam byly i třešně velké jako tady menší jablka.“ S radostí vzpomínala také na společné zpívání a české zábavy. Nejhoršími zážitky pak byly za války noční návštěvy maskovaných banderovců, kteří konfiskovali, na co přišli. A ještě hrozili zastřelením, když by se postižení bránili. Při jednom takovém půlnočním přepadu poznala podle bot souseda a vykřikla: „To je dáda...“ Jméno nestačila vyslovit. V té chvíli k ní přiskočila její maminka a doslova jí zacpala pusou. O život jim ostatně šlo víckrát. To však zažila většina rodin volyňských Čechů. Rodině se moc a moc chtělo vrátit se do Čech, ačkoliv přísně vzato její domov byl vlastně tam. Po příjezdu do Podbořan velice toužila studovat. Patřila ke generaci neuvěřitelně postižené chybějícím vzděláním. Neumožnila jim ho složitá politická situace a ta věčně se překulující válečná fronta. Vždyť do svých 16 let absolvovala jen asi tři nebo čtyři ročníky základní školy. Něco v polštině, něco v ukrajinštině a taky v ruštině. Češtinu si osvojila písmem a čtením jako samouk. O to více to ale chtěla dohnat. Nepodařilo se – rodiče byli proti tomu. Potřebovali pomoc v hospodářství. Práce v zemědělství a v domácnosti byla tehdy pro dívku osudem. Proto své tužby promítla do výchovy svých synů a do péče o rodinu.

Maminka tak jako velmi mladá začala prodávat v Narpě (papírnictví). A jak to jen šlo, snažila se být kulturně aktivní. Hrála v ochotnickém souboru a dokonce kněžnu v Jiráskově Lucerně. Ráda a hodně četla. Byla neokázale skromná a byla šťastná, když mohla pomáhat druhým. Obětavost nikdy nepojímala jako nějakou újmu, vždycky jako dar

druhým i sobě. Ačkoli prožila mnohé těžké chvíle, nelitovala se, ani pro sebe lítost nežádala. Vždycky se dokázala vzchopit. Protože byla přesvědčena, že život je také kříž, těžký kříž, který musíme unést. A i když pod ním člověk padne, musí se zvednout. Víra pro ni byla hlavní oporou. Její farnost jí byla druhým domovem a dlouholeté účinkování ve farním pěveckém sboru přinášelo radost sdílenou s ostatními. Pro svou povahu byla oblíbená i v pracovním kolektivu v Komunálních službách, kde pracovala do odchodu do důchodu.

Volyňské dětství v ní pořád bylo. Byla pečlivou čtenářkou Zpravodaje. Jako mnoho volyňských Čechů ji život na Volyni zocelil. Získala zmíněné vlastnosti – skromnost, ochotu pomáhat druhým, nezoufat nad životními potížemi. I my si ve chvíli jejího odchodu uvědomujeme, že jsme potomci lidí, kteří dokázali neuvěřitelné věci navzdory nepřízní osudu. Text: Stanislav Štech, foto: rodinný archiv

Kapitán Jaroslav Sitar (1. 5. 1927 – 2. 8. 2024) Medailonek



Jaroslav Sitar při vzpomínání na válečné zážitky v roce 2020.

Jaroslav Sitar se narodil 1. května 1927 ve vesnici Budky Hubinské. Jaroslav Sitar rád vzpomínal na dětství na Volyni a na to, jak musel doma pracovat, ale to všechno byla pro něj „škola“ do života. Dětství byla doba kdy bylo dobře. V polské škole měli jen dvě hodiny českého jazyka, ale česky uměli všichni výborně. Jako dítě také působil v dětské kapele, kterou vedl pan Židlický. Výchova k hudbě a výuka na hudební nástroj byla v českých vesnicích obvyklá.

Ještě nestačil dospět a přišla válka a sovětská vláda, a to všechno s sebou přinášelo strašné zkušenosti. Ve svém okolí zažil vraždění židovského obyvatelstva, mizeli lidé, které znal z každodenního života - aniž by se proti něčemu provinili.

Jako sotva 17letý se přihlásil do armády v Lucku a byl zařazen k spojařské jednotce jako telefonista. Už když vstupoval do armády, rozhodl se, že zůstane po válce v Československu, na Volyni už nechtěl zůstat – pro to všechno, co zde za poslední roky války prožil. V Kamenci Podolském byl zapsán a poté odvezen na výcvik do Černovic, který trval jen měsíc a půl. Jeho první nasazení bylo od počátku Karpatsko-dukelské operace – přežil těžký přepad ve Wrocance. Pan Sitar vzpomínal, že to byla velmi náročná služba, takřka bez mechanizace, docházelo i na boj na bodáky, tedy muž proti muži. Území bylo silně zaminované, velmi špatné sychravé počasí a mnoho jeho známých a kamarádů v boji padlo.

Jeho práce telefonisty spočívala v udržení spojení mezi jednotlivými body. Samozřejmě, že se to každou chvíli rozbilo, to pak musel ve dne v noci po lince jít a vše opravit. Každý krok byl nebezpečný.

U Stropkova Jaroslav Sitar utrpěl tzv. kontuzi - byl ohlušený výbuchem miny a omrzly mu nohy. K tomu vlastně přišel tak, že ve dne stále pršelo a v noci, jak byli nuceni ležet v zákopech, zase mrzlo, tak i v botách zamrzla voda. Celé dny a týdny spávali venku, v zákopech. Byl tedy převezen do sovětské nemocnice. Na konci války pak byl odeslán do důstojnické školy v Novém městě nad Váhom. Po demobilizaci v srpnu 1945 krátce pobyl v Žatci a poté odešel do Branišovic. Po několika letech však odešel do Trutnova a zde žil čtyři desítky let. Chtěl studovat, ale to se mu nepodařilo. Měl však krásného koníčka, a to létání. Jaroslav Sitar se stal nositelem světového rekordu ve výstupu větroně do výše 7 km. Ve stáří se vrátil zpět do Branišovic a zde také zemřel. Při poslední návštěvě jsem si mohla prohlédnout pamětní knihu, kterou velmi pečlivě vedl a zapisoval sem všechny svoje vzpomínky a rodinné údaje – to všechno pro svoje potomky.

Jeho vzkaz byl tento: „Aby lidi žili více v míru... Válka nikdy nic dobrého nepřinesla.“ Čest jeho památce!

Text: D. Martinková, foto: Post Bellum

Sestavujte s námi kulturní dědictví volyňských předků

Máte doma krabici s poklady volyňských Čechů? Obracíme se na Vás s výzvou k uchování fotografií, listin a vzpomínek pro současnou a budoucí generaci. Spojte se s námi a umožněte Vaši krabici pokladů vynést na světlo světa, než možná nenávratně skončí zapomenuta někde v odpadu. Již 7 let skenujeme a digitálně ukládáme kopie Vašich pokladů na portál Volyňáci.cz. Uchováváme již přes 12 000 podkladů od 1 700 dárců, které si ročně prohlédne 28 tisíc návštěvníků portálu Volyňáci.cz.

Kontakt na dobrovolné redaktory projektu Volyňáci.cz:

sircovic@gmail.com,

cesky.volynak@seznam.cz,

volynacimk@seznam.cz.

Příspějete tím k jisté hrdosti na své předky jako na neuvěřitelně odvážné kolonisty východu. Byli úspěšnými hospodáři, zakladateli obcí, škol, Sokola, dílen, pivovarů ale také legionáři 1. a 2. světové války. Nabídněte pro současnou i budoucí generaci svůj střípek příběhu.

Děkuji, Miroslav Hofman (spoluzakladatel projektu)

Více o projektu Volynaci.cz na odkazu QR kódu.



Miloslav Masopust oslavil 100. narozeniny



Miloslav a Antonín Masopustovi v roce 1945, dvě generace válečných veteránů. Zdroj: 1/



Osobní setkání s Miloslavem a Helenou Masopustovými tohoto roku.

Neformální rozhovor s ministryní obrany Janou Černochovou před zahájením oslavy.



Letos jsme se dočkali úctyhodných kulatin – 100. výročí narození volyňského rodáka ze Straklova Českého Ing. Miloslava Masopusta, generálporučíka v.v. Životní pout' tohoto válečného veterána, mj. pasovaného do rytířského stavu „Rytíř dělostřelectva“ (2005), nositele Řádu Bílého lva (2022) a ocenění „Morální autorita“ (2023), podrobně mapuje medailonek, který jsem zveřejnil v loňském Zpravodaji SČVP č. 6/2023. Měl jsem i možnost zúčastnit se oficiálních oslav narozenin.

Dne 26. září 2024 jsem se zúčastnil důstojné oslavy zmíněného jubilea, které v den narozenin Ing. Miloslavu Masopustovi, generálporučíkovi v.v., uspořádalo Ministerstvo obrany v Jincích u Příbrami v areálu 13. dělostřeleckého pluku „Jaselského“ ve společnosti příbuzných a přátel, válečných veteránů a „svých“ vojáků-dělostřelců.

Oslavenci poblahopřála také ministryně obrany Jana Černochová, první zástupce náčelníka generálního štábu Miroslav Hlaváč a další významní hosté. „Patříte k jednomu z posledních hrdinů 2. světové války, kteří jsou tady ještě mezi námi. Jste pamětníkem těžkých bojů československých vojáků na Dukle a během osvobozování Československa. Vždy pro nás budete symbolem vlastence, který ze všech sil bojoval za svobodu vlasti. Takoví hrdinové, jako jste vy, jsou velkým vzorem především pro mladou generaci občanů. Jste člověk, z něhož vždy srší zdravý optimismus. A já budu velice ráda, když vám tento životní postoj vydrží co nejdéle.“, uvedla v proslovu Jana Černochová, která také vyzdvihla osvětovou činnost Miloslava Masopusta.

Veliký dort s označením „100“, jehož první řez za asistence ministryně obrany provedl oslavenec, mohli pak ochutnat také ostatní účastníci oslavy. K jednomu z překvapení, které organizátoři připravili, patřilo i to, že si oslavenec vystřelil z miniaturní repliky historického děla, což symbolizovalo sounáležitost s jeho dělostřeleckou minulostí. Milé bylo také osobní hudební přání přítomného hudebníka. Oslava proběhla v přátelské atmosféře. Byla zakončena fotografováním skupiny všech účastníků oslav a rautem. Součástí oslavy byla výstava Vojenského historického ústavu, která na panelech mapuje bohatý dosavadní život posledního žijícího člena dělostřeleckého pluku 1. československého armádního sboru.

Závěrem panu Ing. Miloslavu Masopustovi chci poděkovat za pozvání na jineckou oslavu, vzpomínám na každé z našich osobních setkání a přeji mu vše dobré do dalších životních etap – aby si nadále zachoval životní optimismus, který ho tak zdobí, a pevně zdraví.



Připojuji vybranou část rozhovorů z roku 2017 (zdroj 4/) a 2021 (zdroj 1/) – odpovědi jsou redakčně upraveny a zkráceny.

Mohl byste uvést nějaké informace o vašich rodičích?

Můj otec Antonín Mosopust (*1897 ve Straklově Českém) po vystudování pracoval jako učitel České matice školské ve svém rodišti (1919-1925), kde se v roce 1923 oženil s Věrou, rozenou Veselou (* 1903 ve Straklově Českém), která s ním převážně putovala po školách, a ve Zdobunově (1925-1930). Pak byl správcem firmy vyrábějící hospodářské stroje (1930-1931), aby se znovu vrátil k učitelské profesi do Omelanštiny u Rovna (1931), Bocánovky u Dubna (1932-1938), Chomoutu (1939-1942), Luthardy (1942-1943) a nakonec do ukrajinské školy v Pidborciach (1943-1944). Ve školách provozoval dětská divadla, zpěv, sokolské výstupy, hudbu a tanečky. Na jaře 1944 narukoval do 1. čs. armádního sboru a byl přidělen k 1. samostatné tankové brigádě (Od Dukly až po Moravskou Ostravu). Byl držitelem řady medailí a jako podporučík po válce osidlovacím důstojníkem volyňských Čechů na Litoměřicku. Naše rodina po válce skončila v Mlékojedech, zpočátku na zemědělské usedlosti.

V jakém jazyce probíhala výuka na základních školách, které jste navštěvoval?

V češtině a polštině.

Kolik umíte jazyků?

Česky, dále ukrajinsky a polsky, v průběhu studia jsem se musel učit také rusky. V době mé aktivní služby jsem všechny tyto jazyky ovládal dobře slovem i písmem.

Jaký byl vztah volyňských Čechů k Československu?

Volyňští Češi byli celoživotní vlastenci, které hluboce zasáhla mnichovská dohoda i okupace vlasti jejich předků. Jejich potomci, kteří se narodili už na Volyni, znali Československo jen z vyprávění a čtení byli těmito událostmi pobouřeni a spolu se svými předky byli odhodláni udělat vše pro to, aby Československo bylo zase svobodné.

Kde a kdy jste byl odveden?

Odveden jsem byl 23. března 1944 v Rovně. Bylo mi přiděleno kmenové číslo 12.850/M. Zažil jsem první nálet na Rovno, který jsem přežil, protože jsem si vlezl do díry. Zahynulo tam přes padesát žen. Byly to manželky a milenky, které se přišly rozloučit se svými muži. Byly pohřbeny ve společném hrobě u nádraží.



Narozeninová kytice, hodinky Prim a hudební dárek.

Důstojnost oslav dokreslovalo také předvedení repliky čs. uniformy ze spolku ČSOL.



Kdo z vašich příbuzných narukoval?

Můj otec Antonín, i když jako učitel nemusel. Když jsem se ptal, proč to udělal, odpověděl mi „abych věděl, kde tě pohřbí“. Pak Pepík Holec (*1918 Straklov Český), který bojoval jako ženista, a Naďa Brůhová (*1925 Moskovština) jako spojařka u dělostřelců.

Které bylo první místo, kde jste zažil skutečný střet s nepřítelem?

U Krosna 7. září 1944.

Změnil jste během války útvar? Pokud ano, u jakých útvarů jste sloužil?

Nejprve jsem byl u samopalníků, to bylo u Krosna, Bóbrky, kde jsem byl zraněn, a u Machnówky. Z nemocnice jsem se vrátil k náhradnímu pluku a velitel Dočkal (nadporučík Jaroslav Dočkal, * 1912 Ostravice) mi za dva dny řekl: „Půjdeš do autokurzu.“ Já na to: „Ne, já chci k samopalníkům,“ ale marně. Velitel odpověděl: „I samopalníci dostanou techniku.“ Pak jsem byl přemístěn k pátému dělpluku. Velitel to komentoval takto: „Pátý dělpluk se staví a až se postaví, tak tě přemístíme k samopalníkům.“ A na to čekám do dnešního dne.

Kolik jste měl sourozenců?

Tři – Květouše (*1928), Vítka (*1936) a Libušku (*1938).

Kdy a jak se vaše rodina dostala do Čech?

Já s tatínkem s armádou v roce 1945. Maminka s mými sourozenci v červnu 1946 přijela v nelegálním transportu, který Sověti 2 měsíce zadržovali v Čopu a na základě intervencí pak naštěstí do ČSR propustili. Teprve potom byla dohodnuta legální reemigrace, která začala v roce 1947.

Mohl byste nám sdělit nějakou příhodu ze závěru vašeho válečného putování?

Ve Ždírci nás 9. května 1945 zastihl konec války. Poté jsem s kolonou pokračoval na Hlinsko, Čáslav, Kutnou Horu, Zásmyky, Kostelec nad Černými Lesy a Říčany, kde jsme parkovali na fotbalovém hřišti. Vyčistili jsme se, vykoupali, odšívili, převlékli a za tři dny vyrazili směr Praha. 13. května jsme dorazili do depa „SS“ u lihovaru naproti smíchovskému nádraží, kde jsme ukořistili mnoho náhradních dílů a potřebné opravářské nářadí. Při příjezdu ke smíchovskému nádraží jsem viděl za nohy pověšeného hořícího chlapa a okolo něj skupinu tančících občanů. Byl jsem velmi překvapen, a tak jsem se zeptal okolostojících: „Co to je? To byl odsouzen k takové smrti?“ Řekli mi: „Ne to je fašista, který tady velel a řádil, a ti, co ho likvidují, to jsou bývalí kolaboranti, kteří s ním spolupracovali.“ Tady jsem poprvé slyšel slovo kolaborant.

Text: Ing. Miloslav Košťál

Foto: Ing. Miloslav Košťál, 1x zdroj 1/

Prameny: 1/ Masopust M., Valíček J. – „Cestami válečnými i mírovými“, ČSOL Praha, 2021, 2/ životopis Miloslava Masopusta, 3/ Zpravodaje SČVP (č. 2/2022 „Řád Bílého lva“ (7. 3. 2022), č. 2/2023 „Morální autorita“ (23. 2. 2023), č. 6/2023 „Miloslav Masopust oslavil 99 narozeniny“ (26. 9. 2023), 4/ několik osobních setkání ve františkolázeňské Vojenské léčebně Kyjev, 5/ osobní účast na oslavě 100. narozenin v Jincích 26. 9. 2024, 6/ osobní účast na oslavě 26. 9. 2024, 7/ webové stránky městyse Jince.



Výstřel z repliky historického děla



Skupinové foto

Příspěvky na tisk srpen - září 2024



Region Tachov

Václav Novohradský 200 Kč, Jiřina Pulerová 100 Kč, Václav Valeš 200 Kč, Ludmila Kalčíková 200 Kč, Jana Zábranská 500 Kč.

Region Šumperk

PhMr. Lidie Purova 100 Kč, Vladimír Hajný 700 Kč.

Region Moravskoslezský

Jarmila Burešová 500 Kč, Jaroslava Růčková 200 Kč, Zdeňka Šreková 100 Kč, Václav Knob 500 Kč.

Region Litoměřice

Miluše Kovačiková 500 Kč.

Region Podbořany

Emilie Stieberová 200 Kč.

Region Olomouc

Josef Novák 600 Kč.

Region Brno

Miroslav Rejchrt 300 Kč, Drahomíra Volfová 200 Kč, RNDr. Anatolij Dražan 200 Kč, Alžběta Bezděková 200 Kč, Milada Krajzlová 200 Kč, Eleonora Jaitnerová 200 Kč, Marie Pechalová 300 Kč, Antonie Moravcová 200 Kč, Radmila Hiblerová 500 Kč, M. Čechová 200 Kč.

Region ZAHŘANIČÍ

V minulém čísle Zpravodaje bylo uvedeno nesprávné životní jubileum. Pan **Vladimír Anděl**, rodák z obce Tři Krčmy, nyní bytem v Londýně, oslavil 90. narozeniny. Tímto se oslavenci omlouváme a ještě jednou srdečně blahopřejeme.

Region OLOMOUC

V říjnu oslavuje 90 let pan **Josef Vořech** z Moldavy, nyní Olomouc, 85 let **Ing. Emanuel Masopust** z Hrušvice, nyní Olomouc.

V listopadu oslaví 87 let pan **Vladimír Polák** z Mirohoště, nyní Hněvotín, 60 let **Vítězslav Polák** z Hněvotína.

Všem jubilantům přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let.

Region LITOMĚŘICE

V říjnu oslaví 75 let **Ludmila Zochová** z Mirohoště, bytem Litoměřice, 82 let **Miluše Dvořáková** z Mirohoště, bytem Česká Lípa, 86 let **Stanislava Grindlerová** ze Semidub, bytem Česká Lípa, 91 let **Jindřich Hořenín** z Mirohoště, bytem Roudnice n. L., 85 let **Marie Chudobová** z Českého Boratína, bytem Úštěk, 99 let **Radomír Vik** z Boratína, bytem Chotíněves.

V listopadu oslaví 50 let **Radka Váňová** z Volkova, bytem Jílové u Děčína, 96 let **Zdena Furmanová** z Mirohoště, bytem Litoměřice, 91 let **Jiří Němeček** z Mirošína, bytem Lovosice, 83 let **Bohumil Škrabal** z Bojarky, bytem Encovany.

Všem oslavencům přejeme všechno nejlepší a hodně zdraví do dalších let.

Region CHOMUTOV

V říjnu oslaví 70 let paní **Věra Jeníčková** z Údlí u Chomutova, 86 let paní **Marie Zýková** z Kupičova, bytem Kadaň, 75 let paní **Marie Ridzoňová** z Údlí u Chomutova.

V listopadu oslaví 80 let paní **Ludmila Švecová**, roz. Skramská z Kupičova, bytem Kadaň.

Srdečně gratulujeme a přejeme hodně zdraví, štěstí a spokojenosti.

Region PRAHA

V říjnu oslaví 97 let **doc. MUDr. Alexandr Muratov** z Kyjeva, nyní Praha, 91 let **PhDr. Miloslava Žáková CSc.** z Kupičova, nyní Praha, 87 let **Jiřina Orltová** z Martinovky, nyní Praha, 81 let **Larisa Francírková** ze Zdobice, nyní Praha, 81 let **Ing. Vlasta Chromá** z Prahy, nyní Benešov, 75 let **Věra Mikušová** z Podbořan, nyní Praha.

V listopadu oslaví 99 let **Míla Olivová** z Moštěnice, nyní Horní Libchava, 86 let **Růžena Krásná** z Jezírka, nyní Újezd n/Lesy, 84 let **Ing. Anatol Kopista** z Žitomiru, nyní Jičín.

Všem jubilantům srdečně gratulujeme a do dalších let přejeme pevné zdraví.

Region BRNO

V říjnu oslavuje 89 let pan **Miroslav Rejchrt** z Michalovky, nyní Brno, 86 let **Antonín Boček** z Ozeran, nyní Blansko. V listopadu oslaví 81 let paní **Antonie Moravcová** roz. Hanušová z Račína, nyní Brno, 65 let **Milada Čechová** z Olbramovic.

Všem jubilantům přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let.

Region MORAVSKOSLEZSKÝ

V říjnu slaví paní **Marie Kubištová** roz. Oberajtrová, nar. Pokosy, bytem Krnov – 82 let.

V listopadu slaví paní **Marie Seitlová**, nar. Bílá Kruhle, bytem Nový Jičín - 84 let; paní **Ludmila Muchová** roz. Kohoutková, nar. Pogorilovka, bytem Bruntál 87 let; a paní **Vlasta Barochová** roz. Rejzková, nar. Moskovština, bytem Kopřivnice – 89 let.

Všem jubilantům přejeme jen dny plné zdraví, vitality, pohody, radosti, spokojenosti a také štěstí.

Region DOMAŽLICE

V říjnu oslaví 80. narozeniny pan **Vladimír Martínek**, narozen v obci Romanovo - Luck, nyní žije v obci Lisov u Hradce u Stodu, a 75. narozeniny bude slavit paní **Ludmila Tomíčková** z Lochousic u Heřmanovy Hutě.

V listopadu oslaví krásné narozeniny paní **Zdenka Valešová**, narozena v Dembrovce, nyní žije v Horšovském Týně.

Všem jubilantům přejeme do dalších let pevné zdraví, štěstí a rodinou pohodu.

Region MOHELNICE

V říjnu se dožívá 75 roků **Navrátil Jiří** z Řepové, v listopadu oslaví 81 roků **Kašparová Marie** z Ostrova, 90 roků **Machovská Libuše** z Chomouta, 75 roků **Holátková Marie** z Lukavice a 70 roků **Veverková Jiřina** z Loštic.

Všem jubilantům přejeme pevné zdraví a mnoho štěstí do dalších let.

Region VYŠKOV

V srpnu oslavil 75. narozeniny

Miroslav Pěnička, bytem Vyškov.

V říjnu oslaví 20. narozeniny **Veronika Bastlová**, bytem Lysovice.

Oslavencům přejeme všechno nejlepší a hodně zdraví.

Region TACHOV

V říjnu slaví krásných 95 let dlouholetý člen s pověstným elánem a neúnavný zpěvák na našich setkáních pan **Jiří Čermák** z Berouna, který se narodil na Olšance, 86. narozeniny oslaví paní **Evženie Tomšovicová** z Olšanky, žijící v Plzni.

V listopadu oslaví 93. narozeniny paní **Marie Roubalová** z Antonovky, nyní z Tachova.

Všem našim jubilantům přejeme hodně zdraví a životní pohodu.

Region ŠUMPERK

V říjnu oslavuje 89 let paní **Emilie Nesvadbová** roz. Vignerová z Českého Malína, nyní Šumperk, 81 let **Václav Michálek** z Buhřinu, nyní Velké Losiny, 75 let **Jaroslav Miller** z Rapotína.

V listopadu oslaví 87 let pan **Jaroslav Sodomek** z Krasilna, nyní Šumperk, 84 let **Věra Jenčková** roz. Vlachová z Kvasilova, nyní Šumperk.

Všem oslavencům přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let.

Region ŽATEC

V srpnu oslavila 98 let p. **Marie Kočková**, pochází z Ulbárova, nyní Žatec.

V říjnu oslaví 88 let paní **Ludmila Fraňková**, roz. Šalamounová z Podhájců, nyní Žatec, 89 let paní **Jitka Chundelová** z Volkova, nyní Žatec, 75 let paní **Marie Jonášová** roz. Parpelová z Dubna, nyní Louny, 82 let pan **Ing. Miroslav Kadavý** z Kvasilova, nyní Louny, 75 let pan **Miroslav Lešák** z Novin Českých, nyní Žatec, 96 let pan **Václav Malhauz** z Hrabiny, nyní Chomutov, 94 let paní **Alžběta Němečková**, roz. Veselovská z Michalovky, nyní Žatec, 85 let paní **Slávka Podolníková** z Dlouhého Pole, nyní Žatec, 80 let paní **Božena Řapková** z Hošče, nyní Milčeves, 65 let paní **Libuše Sudková** z Dohorostají, nyní Žatec, 85 let pan **Jaroslav Vlasák** z Rovna, nyní Kounov.

V listopadu slaví 87 let paní **Marie Horácková** z Ulbárova, nyní Žatec, 83 let pan **Viktor Martínek** z Kvasilova, nyní Žatec, 90 let paní **Emílie Hasilová** z Novokrajeva, nyní Žatec, 75 let paní **Vlasta Niebauerová**, roz. Čurdová z Moštěnice, nyní Rozsedly, 65 let pan **Václav Průša** z Lipin, nyní Děčín, 81 let paní **Olga Šindlerová**, roz. Horynová z Kvasilova, 70 let paní **MUDr. Marie Vokáčová**, roz. Štychová z Hošče, nyní Dobřany, 82 let paní **Eleonora Wagnerová** z Kvasilova, nyní Žatec.

Hodně zdraví a štěstí do dalších let!

Region PODBOŘANY

V říjnu a listopadu oslaví: **Anna Cejthamrová** ze Zdobunova, nyní Siřem - 81 let, **Miroslava Kalkusová** ze Sofievky, nyní Vroutek - 81 let, **Vlasta Lněničková** z Buršovky, nyní Podbořany - 87 let. Všem uvedeným oslavencům i těm, kteří zde nejsou jmenováni, srdečně gratulujeme.



NAŠE ŘADY OPUSTILI

Region ŽATEC

Dne 10. 5. 2024 zemřela ve věku 91 let p. **Marie Štychová**, pocházela z Hošče, naposledy bytem Louny.

Dne 7. 7. 2024 zemřela ve věku 92 let p. **Marie Sikolová** roz. Stárková, pocházela z Pokos, naposledy bytem Louny.

Dne 24. 8. 2024 zemřela ve věku 95 let paní **Pavčina Poliščuková**, roz. Hovorková z Hulče České, naposledy bytem v Žatci.

Upřímnou soustrast pozůstalým.

Region PODBOŘANY

Dne 3. 9. 2024 zemřela v nedožitých 93 letech paní **Kristina Štechová** z Podbořan (narozena v Martinovce u Rovna).

*Já půjdu tam,
kam všechna pokolení odešla.
A lesy budou stále v slunci snít
a vody dřít v lesku bílý hvězd.
J. Zeyer*



Dne 5. září uplynulo deset let, co nás navždy opustil náš milovaný tatínek, pan Ing. Miroslav Rébl, rodák z obce Malovaná, okr. Mlýnov. S láskou stále vzpomínají dcery Helena a Jana s rodinami a ostatní příbuzní.

Upozornění! Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha č. ú.: 252001907/0300 Československá obchodní banka a.s., Poštovní spořitelna, Roztylská 1, 225 95 Praha. Prosíme, abyste neupomínali zveřejnění dárců a darů, zveřejňujeme je až po obdržení účetního dokladu. Peněžní dary neposílejte na adresu šéfredaktora. Změny v evidenci členství, adres, přihlášky nových členů, ukončení členství a dotazy zasílejte zásadně na adresu Marie Nečasová, Podhájek 68/V, 471 24 Mimoň, tel: 728 351 726, e-mail: m.necasova@seznam.cz. Děkujeme.

Vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřebu svých členů. Za obsahovou náplň odpovídají autoři příspěvků. Vychází jako občasník. Ve Zpravodaji jsou použity obrázky z fotobanky Canva. Číslo vydání 4/2024. Redaktorka: N. Chejnovská. Příspěvky nejsou honorované, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte na e-mailovou adresu: zpravodajscvp@seznam.cz nebo na N. Chejnovská, Dlouhý Újezd 202, 34701 Tachov. Tiskne: MH Tisk, Bubenská 43, 170 00 Praha 7 Holešovice. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod ev. č.: MK ČR E 5901. Termín pro zaslání příspěvků do č. 6/2024 je 25. 11. 2024. www.scvp.eu. Toto číslo vyšlo 14. října 2024. Číslo 6/2024 vyjde v prosinci.